

Інтымақов Т.Ж.,
Баимбетова Қ.Э., Сқабаева Т.Н.

**Оқу үдерісінің тиімділігін
арттырудағы оқу жетістіктерін
сырттай бағалаудың рөлі**

Бұл мақалада жоғары оқу орындарында (ЖОО) оқу жетістіктерін сырттай бағалаудың (ОЖСБ) 2014-2016 ж. нәтижелерінің көрсеткіштері беріліп отыр. ОЖСБ нәтижесіне ЖОО мәртебесі, мамандық бағыты, студенттер контингенті бойынша өңделіп, салыстырмалы талдау жасалынған. ЖОО мәртебесі кесіндісінде (ұлттық, мемлекеттік, акционерлік, азаматтық емес және жеке меншік) жасалған кластерлік талдау түрінде дәстүрлі бағалау жүйесі бойынша 2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижелері беріледі. 2016 ж. ОЖСБ қорытындысы бойынша мемлекеттік білім гранты және ақылы негізде білім алатын студенттердің көрсеткіштері салыстырылып, диаграмма түрінде көрсетілген. 2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижесі бойынша көрсеткіштері кредиттік және дәстүрлі бағалау жүйесі түрінде берілген. «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» бағыты бойынша 2015, 2016 жылдарының көрсеткіштеріне ЖОО мәртебесі, ұлттық ЖОО-лар кесіндісінде салыстырмалы талдау жасалынған. ОЖСБ нәтижесі негізінде «өте жақсы», «жақсы», «қанағаттанарлық», «қанағаттанарлықсыз» бағаға тапсырған студенттердің пайыздық көрсеткіші диаграмма түрінде берілген. ЖОО-лардың мамандықтарды дайындау бағыттары бойынша: көпсалалы, гуманитарлы-экономикалық, педагогикалық, техникалық ЖОО-лар кесіндісіндегі нәтижелерімен танысуға болады. Мақаладан ОЖСБ-ның жыл сайынғы динамикасын көруге болады. Ұлттық тестілеу орталығының сайты www.testcenter.kz

Түйін сөздер: білім беру мониторингі, оқу жетістіктеріне сырттай бағалау, кластерлік талдау.

Intimakov T.Zh., Baimbetova K.E.,
Skabayeva T.N.

**The Role of the External
Assessment of Educational
Achievements in Improving the
Efficiency of Educational Process**

This article presents the results of an external assessment of educational achievements in 2014-2016. The results of the EAEA have been comparatively analyzed in the context of higher education institutions' status, majors and students' contingent. The cluster analysis by the traditional system of evaluation has been conducted on the results of the EAEA of 2014-2016 years in the context of the status of universities (national, state, joint-stock and private). Results of the EAEA -2016 are given as diagrams that demonstrate the comparative data of test results of students studying by state scholarship and who pay tuition fees. 2014-2016 year the EAEA results are presented in the form of traditional and credit evaluation system. The comparative analysis has been conducted on the major «Social sciences, economics and business» in the context of university status and of national universities; results of 2015-2016 are given. It is presented a data with the number of students who received «excellent», «good», «satisfactory» and «unsatisfactory» on the EAEA. The EAEA A results are indicated according to the majors of universities: multi-disciplinary, humanitarian-economic, pedagogical, technical. The article shows annual dynamics of the EAEA results. The website of the National Testing Centre www.testcenter.kz.

Key words: monitoring of education, external evaluation of educational achievement, cluster analysis.

Інтымақов Т.Ж.,
Баимбетова Қ.Э., Сқабаева Т.Н.

**Роль внешней оценки учебных
достижений в повышении
эффективности учебного
процесса**

В данной статье представлены результаты внешней оценки учебных достижений (ВОУД) 2014-2016 г.г. По результатам ВОУД проведен сравнительный анализ в разрезе статуса вузов, направлений и контингента студентов. В разрезе статуса вузов (национальный, государственный, акционированный и частный) по результатам ВОУД 2014-2016 г.г. проведен кластерный анализ по традиционной системе оценивания. По итогам ВОУД-2016 в виде диаграммы представлены сравнительные данные результатов тестирования студентов, обучающихся по государственному образовательному гранту и на платной основе. Показатели результатов ВОУД представлены в виде традиционной и кредитной систем оценивания (2014-2016 г.г.). По направлению «Социальные науки, экономика и бизнес» проведен сравнительный анализ в разрезе статуса вузов и в разрезе национальных вузов, приведены данные за 2015-2016 г.г. Приведены данные о количестве студентов, сдавших ВОУД на «отлично», «хорошо», «удовлетворительно» и «неудовлетворительно». Можно ознакомиться с результатами ВОУД по направлениям вузов в подготовке специалистов: многопрофильный, гуманитарно-экономический, педагогический, технический. В статье можно увидеть ежегодную динамику ВОУД. Сайт Национального центра тестирования www.testcenter.kz

Ключевые слова: мониторинг образования, внешняя оценка учебных достижений, кластерный анализ.

**ОҚУ ҮДЕРІСІНІҢ
ТИІМДІЛІГІН
АРТТЫРУДАҒЫ ОҚУ
ЖЕТІСТІКТЕРІН
СЫРТТАЙ
БАҒАЛАУДЫҢ РӨЛІ**

Кіріспе

Алдыңғы қатардағы көптеген мемлекеттердің білім беру механизмдерінің табысты жұмыс істеуінің кепілі – әлемдік білім беру жүйесінің, әлеуметтік-саяси және экономикалық тенденциялары ескеріліп құрылған ұлттық білім сапасын бағалау жүйесі.

Қазіргі ұлттық білім сапасын бағалау жүйелерінің қызметінің негізінде көп мемлекеттер үшін білім сапасы мен оны бағалаудың маңызды екенін айтуға болады. Себебі қоғамның бүгінгі даму кезеңінде білім – әлеуметтік-экономикалық прогрестің негізгі шарты, ал халықтың білім деңгейі постиндустриалдық мемлекеттің тұрақты дамуының маңызды факторы болып табылады.

Осыған орай, сапалы білім мемлекеттік басқарудың нысанына айналып, білім сапасын бағалау мен бақылаудың ұлттық қызметінің құрылуына себеп болды.

Қазақстанда білім сапасын бағалаудың ұлттық жүйесінің механизмі ретінде 2005-2011 жылдар аралығында мемлекеттік аралық бақылау (МАБ) жүргізілді. 2012 жылдан бастап жоғары білім беру ұйымдарындағы оқыту сапасына тәуелсіз мониторинг жүргізу мақсатында оқу жетістіктеріне сырттай бағалау енгізілді.

МАБ пен ОЖСБ-ның мақсат-міндеттері, маңыздылығы, ерекшеліктері, нәтижелері түрлі басылымдарда жарық көрді [1, 2, 3, 4, 5].

Материал және әдістер

Жыл сайын ЖОО бітірушілерінің білім сапасына сырттай бағалау өткізу жоғары білім сапасының деңгейін толық көрсетеді, сонымен бірге ЖОО-ларға салыстырмалы талдау жүргізуге мүмкіндік береді.

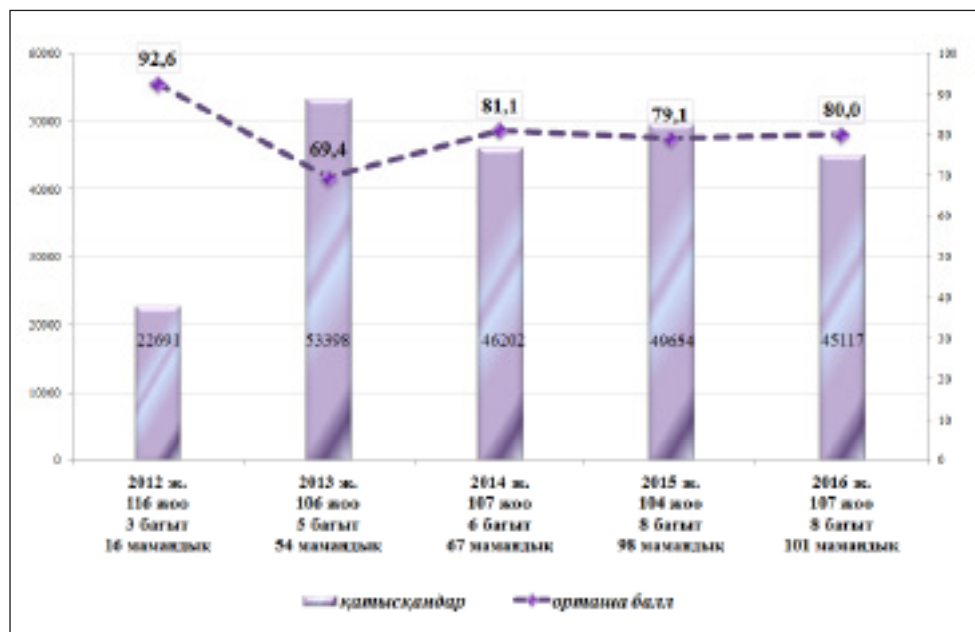
ОЖСБ қорытындысы жыл сайын Ұлттық тестілеу орталығының www.testcenter.kz сайтында жарияланады. ОЖСБ-ға қатысқан барлық ЖОО-ларға мамандықтар және пәндер бойынша: ЖОО-ның көрсеткішінің, ҚР бойынша ең жоғарғы көрсеткішінің және ҚР бойынша ең төменгі көрсеткішінің салыстырмалы статистикалық деректері берілді.

ОЖСБ-ның нәтижелері әртүрлі мақсаттағы топтарға арналған статистикалық зерттеулер жүргізуге мүмкіндік береді. Жоғары білім беру жүйесінің тиімділігін анықтау үшін барлық ЖОО бойынша студенттер контингенті, оқу формасы (күндізгі, сырттай), оқу түрі (білім гранты, ақылы бөлім) ЖОО мәртебесі, мамандарды дайындау бағыты, мамандықтар және пәндердің тақырыптық бөлімдерін меңгеруі бойынша талдаулар

жасалды. ЖОО-лар оқу процесінің тиімділігін бағалауда ОЖСБ-ның статистикалық деректеріне сүйене алады.

ОЖСБ нәтижелерін Білім беру сапасын қамтамасыздандыру тәуелсіз қазақстандық агенттігі Қазақстан ЖОО-ларының рейтингісін анықтауда қолданады.

ОЖСБ 2012 жылдан бастап кезеңмен енгізілуде (1-сурет):

1-сурет – ОЖСБ енгізу кезеңі мен динамикасы

Нәтижелер және талқылау

2016 жылы тестілеуге 45117 студент қатысты, оның ішінде: 29961 – қазақ бөлімінің, 15156-сы – орыс бөлімінің студенттері.

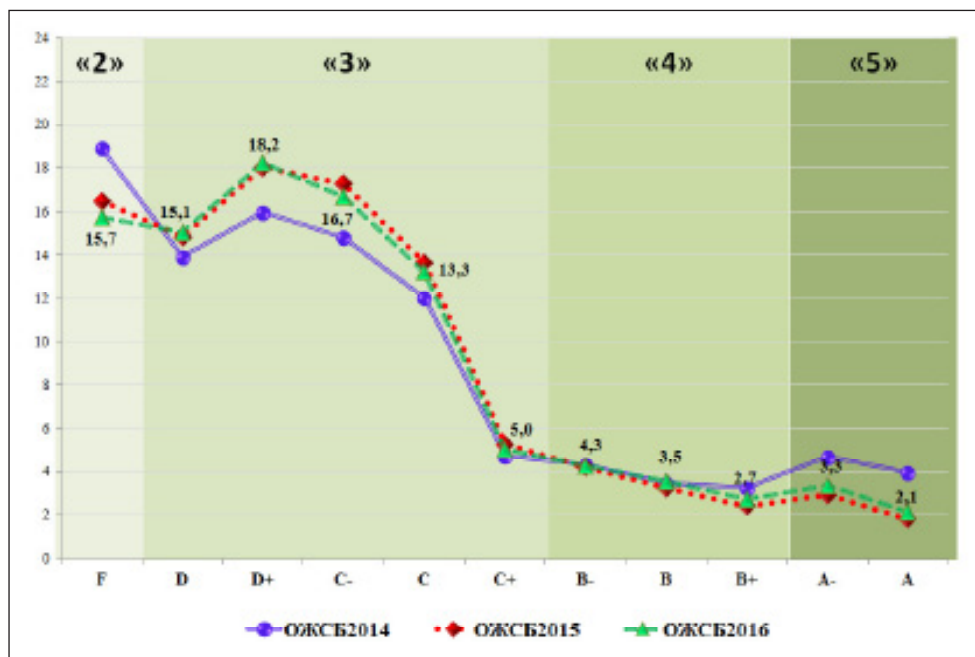
Республика бойынша орташа балл мүмкін болған 200 балдан 80,0 балды құрады: қазақ бөлімі – 79,4 балл, орыс бөлімі – 81,0 балл.

2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижесіне келесі кластерлік сипаттамалары бойынша салыстырмалы талдаулар жүргізілді: мамандық бағыттары, оқу түрі, ЖОО мәртебесі, ЖОО-лардың мамандықтарды дайындау бағыттары және студенттер контингенті. Талдаудың негізінде соңғы үш жылдың (2014-2016 ж.) ОЖСБ орташа балының көрсеткіші бірқалыпты деуге болады (1-сурет).

2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижелерін кредиттік жүйе бойынша және дәстүрлік бағалаудың

салыстырмалы талдауынан, 2014 жылмен салыстырғанда 2015, 2016 жылы «2» деген баға алған студенттердің саны төмендегенін көре аламыз. 2014 жылға қарағанда 2015, 2016 жылдары жақсы динамика байқалады, өйткені, D+ алған студенттер саны бекіген (18,2), C-,C,C+ алған студенттер саны 1,9%-ға дейін артқан, B-,B,B+ алған студенттер саны бірқалыпты. Дегенмен, A-,A алғандар саны 1,8 %-ға дейін төмендеген (2-сурет).

ОЖСБ нәтижесі бойынша барлық пәндерден «5» алған студенттердің басым бөлігі мемлекеттік және ұлттық ЖОО студенттері (1-кесте). 1-кестеден ұлттық ЖОО-лардың «5» алған студенттерінің динамикасын көруге болады. 2014 жылы акционерлік ЖОО-лардың көрсеткіші 22,7 % болса, 2015, 2016 жылдары 7,7-8,8 %-ға дейін төмендеген.

2-сурет – 2014-2016 жылдар бойынша ОЖСБ нәтижесінің кредиттік және дәстүрлі бағалау көрсеткіші

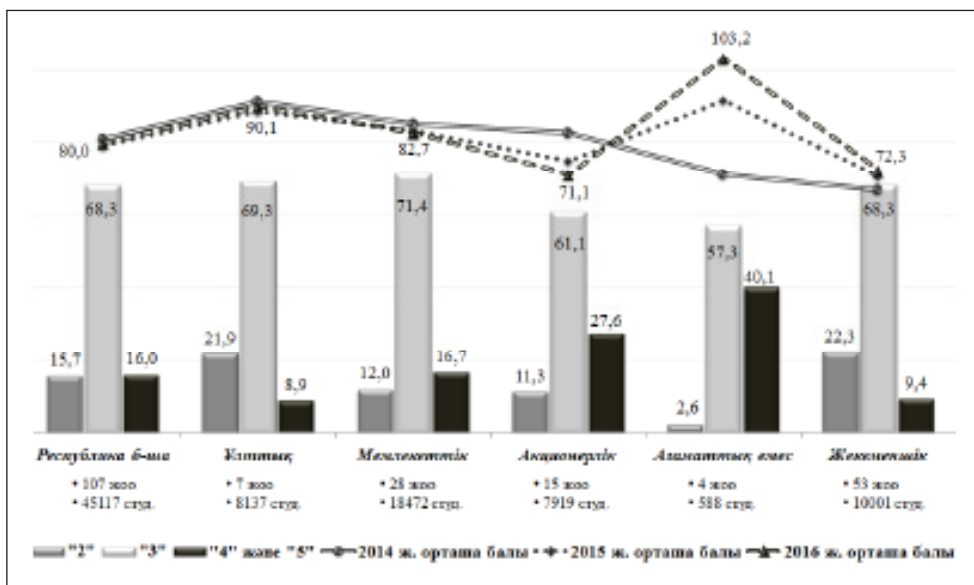
1-кесте – 2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижесі бойынша барлық пәндерден «5» алған студенттердің саны

Жылдар	ОЖСБ-ға қатысқан студенттер саны	Барлық пәннен «5» алған студенттер саны	Ұлттық	Мемлекеттік	Акционерлік	Азаматтық емес	Жекеменшік
2014	46202	780	175	315	177	7	106
			22,4%	40,4%	22,7%	0,9%	13,6%
2015	49654	465	137	209	36	6	77
			29,5%	44,9%	7,7%	1,3%	16,6%
2016	45117	589	230	215	52	21	71
			39%	36,5%	8,8%	3,6%	12,1%

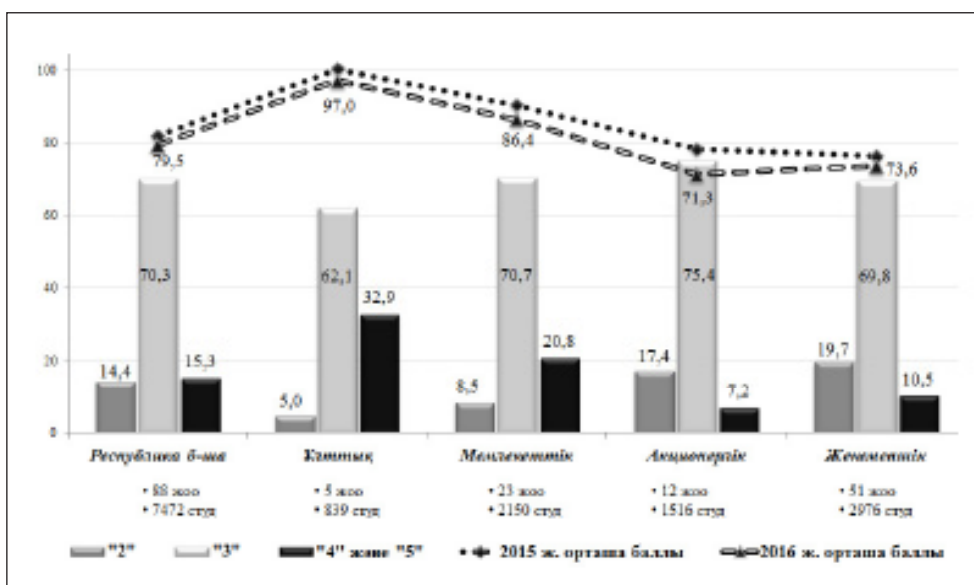
ЖОО-лар ұсынатын білім беру қызметінің сапасына салыстырмалы талдау үшін, ЖОО-лардың мәртебесі бойынша кластерлік талдауды қарастыруға болады. 2015, 2016 жылдардың ОЖСБ қорытындысы бойынша ең жоғары нәтижені Азаматтық емес ЖОО-лардың студенттері көрсеткен. 2014-2016 жылдар бойынша ОЖСБ салыстырмалы талдауынан ұлттық және мемлекеттік ЖОО-лардың студенттері жыл сайын бірқалыпты жоғары нәтиже көрсеткені байқалады. 2014 жылмен салыстырғанда 2016 жылы акционерлік ЖОО-лардың орташа балы едәуір төмендегенін, ал Азаматтық емес ЖОО-лардың орташа балы керісінше жоғарылағаны

туралы айтуға болады (3-сурет). Суреттен ЖОО мәртебесіне қарамастан, ОЖСБ-ға қатысқан студенттердің басым бөлігі (57,3% – 71,4% аралығында) «3» алғанын көруге болады.

ЖОО-лардың мәртебесі кескінінде «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» бағыты бойынша 2015, 2016 жылдың ОЖСБ нәтижелеріне салыстырмалы талдау жасалынды. Талдаудан аталған бағыт бойынша ең жоғары көрсеткішті екі жылда да ұлттық ЖОО-лардың студенттері көрсеткен болса, төменгі көрсеткішті акционерлік және жекеменшік ЖОО-лардың еншілегенін көре аламыз (4-сурет).

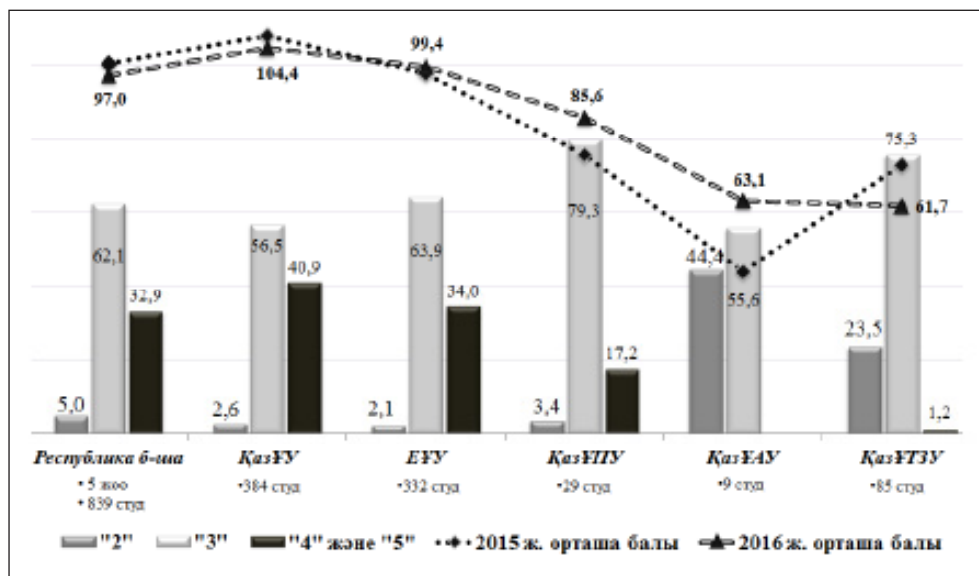
3-сурет – 2014-2016 ж. ОЖСБ нәтижесінің ЖОО мәртебесі бойынша кластерлік талдауы

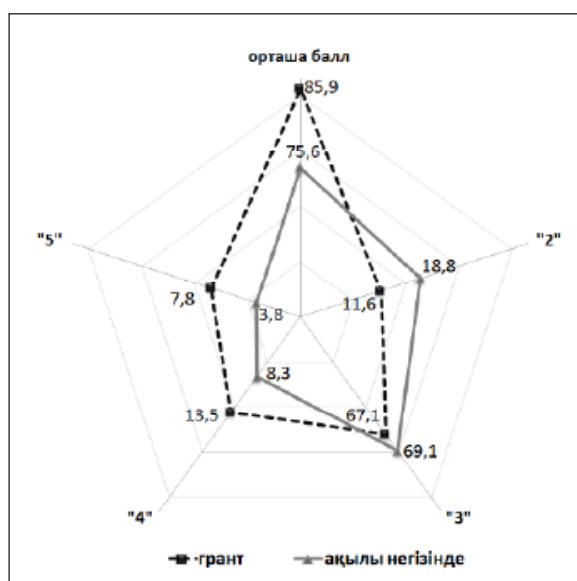
4-сурет – Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес бағыты бойынша ЖОО мәртебесі кескініндегі 2015-2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

Сонымен қатар, «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» бағыты бойынша ұлттық ЖОО-лардың 2015, 2016 жылғы ОЖСБ нәтижесіне талдау жасалды. «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» бағыты бойынша ең жоғары нәтижені әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің студенттері көрсеткен, одан кейінгі орында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің студенттері. 2015 жылмен салыстырғанда 2016 жылы Қазақ

ұлттық аграрлық университетінің орташа балы едәуір жоғарылаған, ал Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің орташа балы керісінше төмендеген. Ұлттық университеттердің ішінде «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» бағыты бойынша Қазақ ұлттық аграрлық университеті мен Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің студенттері ең төменгі нәтиже көрсеткен (5-сурет).

5-сурет – Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес бағыты бойынша Ұлттық ЖОО-лар кескініндегі 2015-2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

6-сурет – Мемлекеттік білім гранты және ақылы негізде оқитын студенттердің ОЖСБ-2016 нәтижесіне салыстырмалы талдау

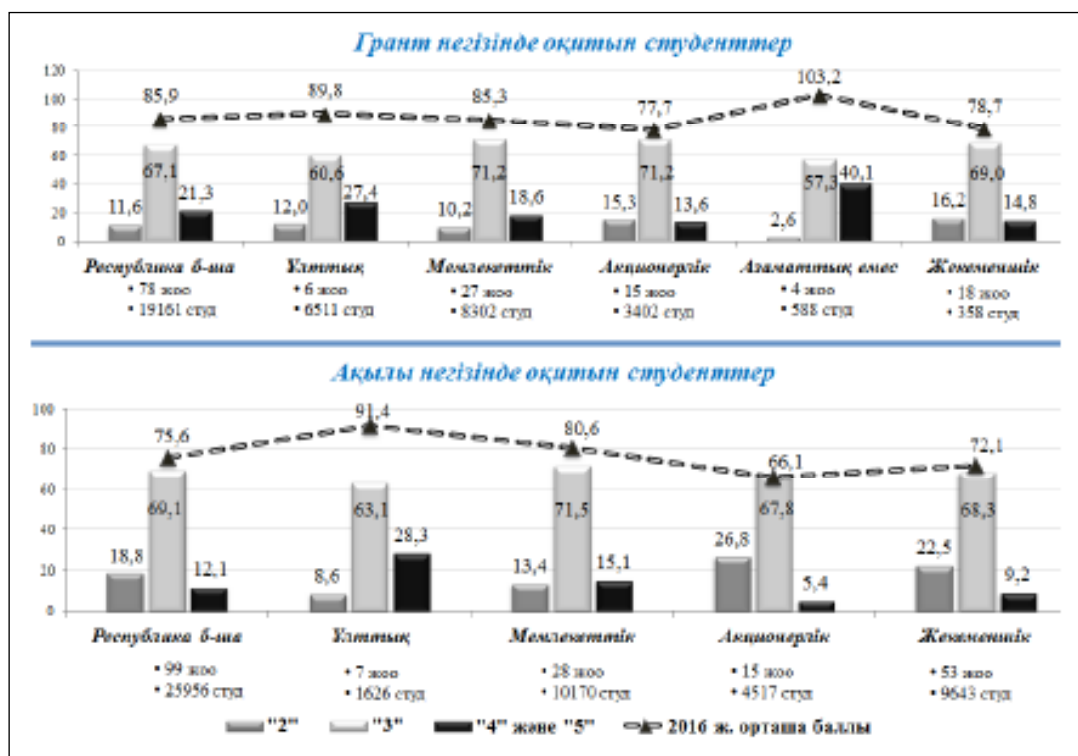
2016 ж. ОЖСБ қорытындысы бойынша мемлекеттік білім гранты және ақылы негізде оқитын студенттердің нәтижесіне салыстырмалы талдау жасалынды. Мемлекеттік білім гранты бойынша оқитын студенттердің орташа балы – 85,9, ақылы негізде оқитын студенттердің орташа балы – 75,6 құрайды. Мемлекеттік грант негізінде оқитын студенттердің 21,3 % «4» және «5» алған, ал ақылы негізде оқитын студенттердің бұл көрсеткіші 12,1% құрайды (6-сурет).

2016 жылы ОЖСБ-ға қатысқан 45117 студенттің 19161-і мемлекеттік білім гранты негізінде, 25956-сы ақылы негізде білім алады (7-сурет). Мемлекеттік грант негізіндегі студенттердің басым бөлігі мемлекеттік (8302 студент) және ұлттық ЖОО-ларда (6511) білім алады. Жоғары көрсеткішті (103,2 балл) азаматтық емес ЖОО-лардың студенттері көрсеткен. Ұлттық және мемлекеттік ЖОО-лардың орташа балл көрсеткіштері шамалас (89,8 және 85,3). Төменгі

нәтижені акционерлік және жекеменшік ЖОО-лардың студенттері көрсеткен (77,7 және 78,7).

Ақылы негізде оқитын студенттердің басым бөлігі мемлекеттік және жекеменшік ЖОО-

ларда (10170 және 9643) білім алады. Орташа балл бойынша ең жоғарғы нәтиже (91,4) ұлттық ЖОО студенттерінің, ал ең төменгі нәтиже (66,1) акционерлік ЖОО студенттерінің еншісінде.

7-сурет – Мемлекеттік білім гранты және ақылы негізде оқитын студенттердің ОЖСБ-2016 нәтижесіне салыстырмалы талдау

2016 жылғы ОЖСБ нәтижесі бойынша, тестілеуге қатысқан студенттердің санына байланысты жоо-лар 6 кластерге бөлінді (8-сурет):

1000-нан аса студенттері бар ЖОО-лар;

500-ден 1000-ға дейінгі студенттері бар ЖОО-лар;

300-ден 500-ге дейін;

200-ден 300-ге дейін;

100-ден 200-ге дейін;

100-ге дейінгі.

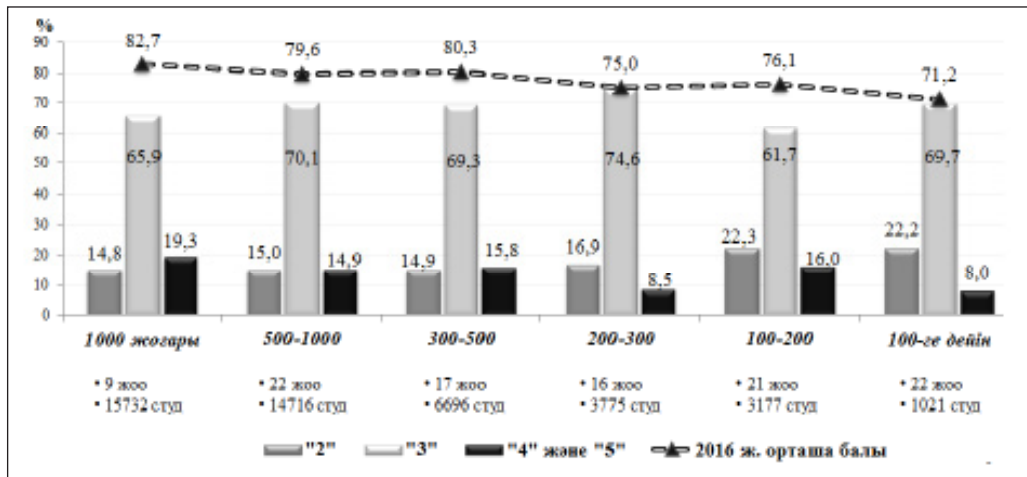
Диаграммадан 2016 ж. ОЖСБ-ға 9 ЖОО-ның 1000-нан аса студенті қатысқанын көруге болады.

ОЖСБ-ға 1000-нан аса студенттері қатысқан 9 ЖОО-ның нәтижесін қарастыратын болсақ, алдыңғы қатарда әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті (орташа балл – 105,8), одан кейін Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті тұрғанын көреміз. Е. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті мен М.Х. Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университетінің нәтижелері шамалас (84,6

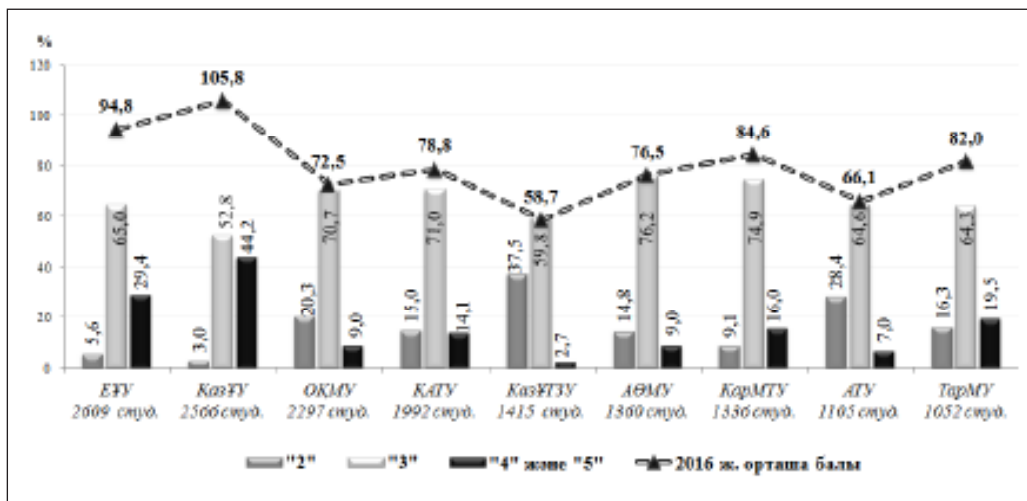
және 82,0). Төменгі нәтиже (58,7) көрсеткен Қ. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің студенттері (9-сурет).

ЖОО-лардың мамандарды дайындау бағыттары бойынша бөліп, ОЖСБ нәтижесіне салыстырмалы талдау жасалынды: көпсалалы, гуманитарлы-экономикалық, техникалық және педагогикалық.

2016 жылы ОЖСБ-ға қатысқан ЖОО-лардың 45-і көпсалалы ЖОО болып есептеледі. Көпсалалы ЖОО-лардың республика бойынша орташа балы – 84,3. Көпсалалы ЖОО-лар тобындағы үздіктер – әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Қарағанды мемлекеттік университеті. Алдыңғы қатардағы бестікке Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, Болашақ университеті, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті кірді (10-сурет). Диаграммадан орташа балы республика көрсеткішінен жоғары және төмен ЖОО-ларды көруге болады.

8-сурет – Студенттер санына байланысты ЖОО-лар саны

9-сурет – ОЖСБ-ға 1000-нан асқан студенттері қатысқан ЖОО-ларға салыстырмалы талдау

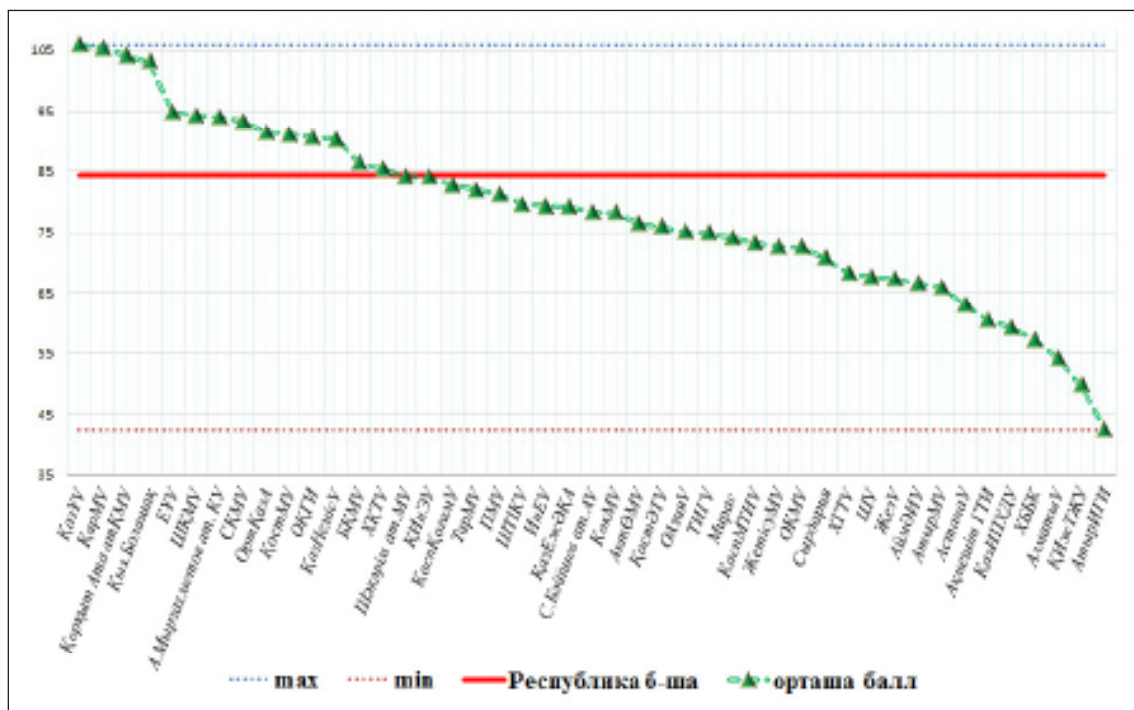
ОЖСБ-ға қатысқан 19 ЖОО гуманитарлы-экономикалық бағыттағы мамандарды даярлайды. Республика бойынша орташа балл 75,7-ні құрайды.

Гуманитарлы-экономикалық ЖОО-лар тобындағы орташа балл бойынша үздік нәтиже көрсеткен – Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті. Одан кейін, жоғары нәтиже көрсеткен ЖОО-лар қатарына шамалас нәтижемен: «КазГЮУ» университеті, «Болашақ» университеті және Сүлеймен Демирель атындағы университеті кірген (11-сурет).

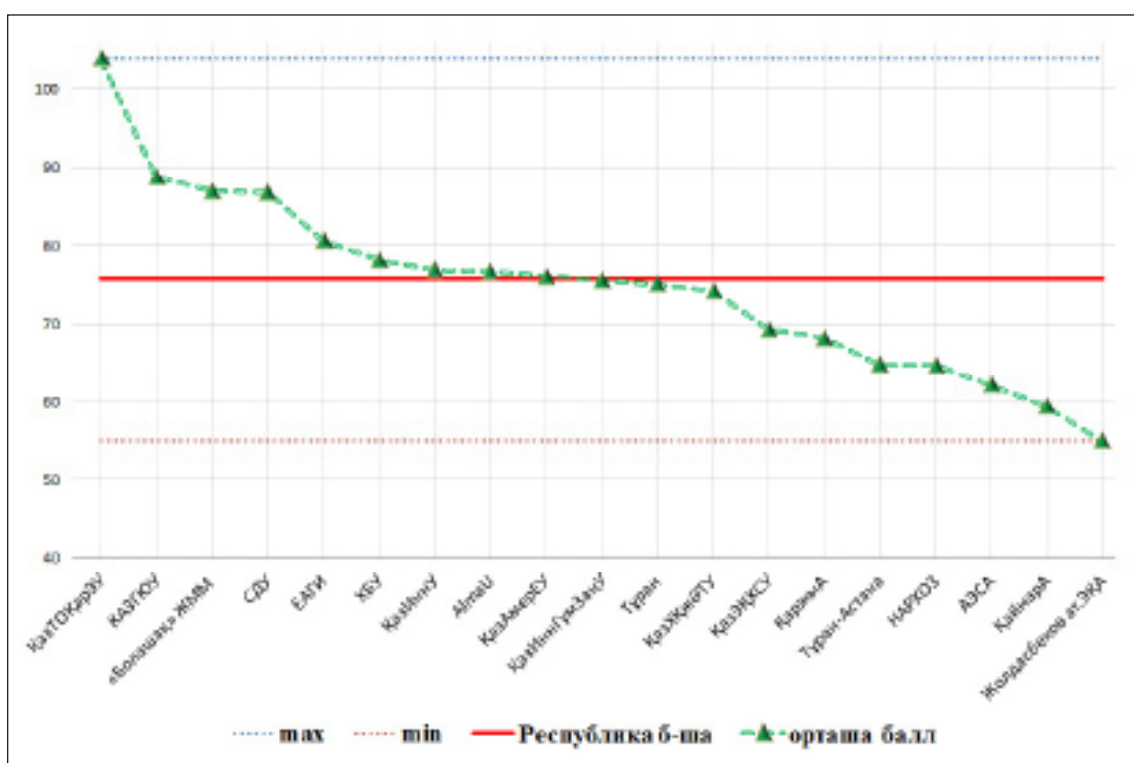
Педагогикалық ЖОО-лардың республика бойынша орташа балы – 88,9. 12-суретте берілген диаграммадан педагогикалық ЖОО-лар бойынша ең жоғары нәтижені Тараз мемлекеттік педагогикалық институтының студенттері көрсеткенін айтуға болады. Республикалық орташа

балдан жоғары нәтиже көрсеткен ЖОО-лар қатарында: Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті.

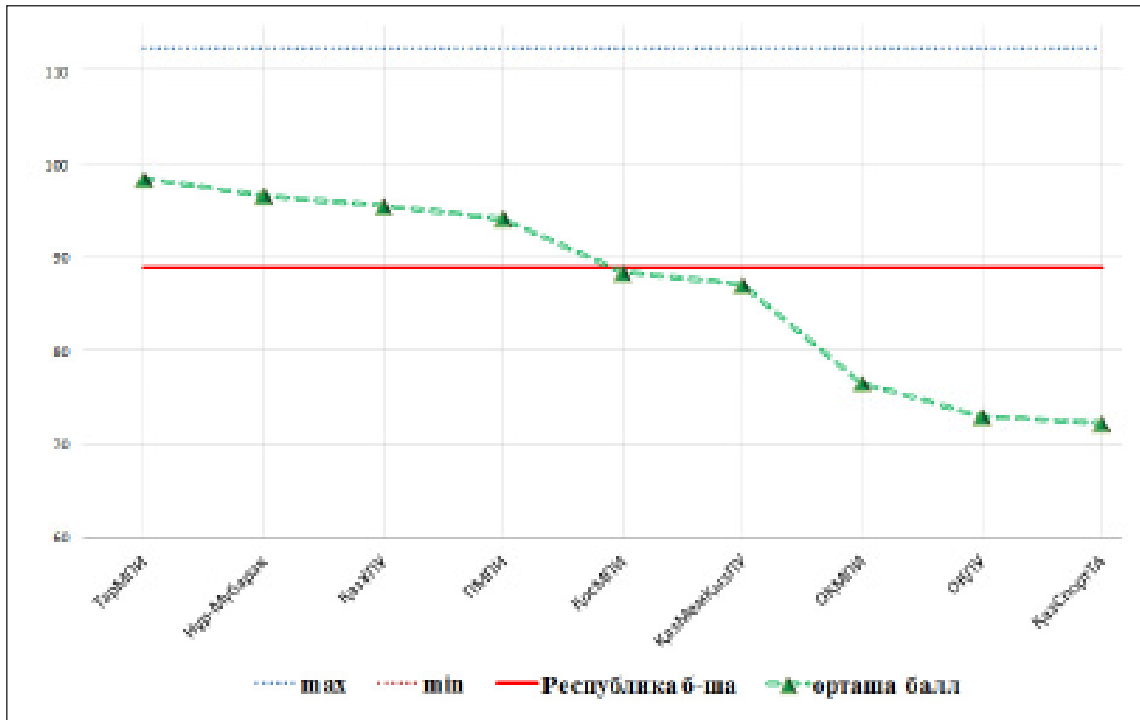
Техникалық ЖОО-лар бойынша республикалық орташа балл – 69,4-ті құрайды. 13-суреттегі диаграммадан 25 техникалық ЖОО-ның ішінен жоғары нәтижені Рудный индустриалдық институтының студенттері көрсеткенін байқауға болады. Сонымен бірге, алдыңғы қатардағы 5 ЖОО-ның санатына: Қазақстан-Британ техникалық университетін, Қарағанды мемлекеттік техникалық университетін, Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан мемлекеттік техникалық университетін және С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетін жатқызуға болады (13-сурет).

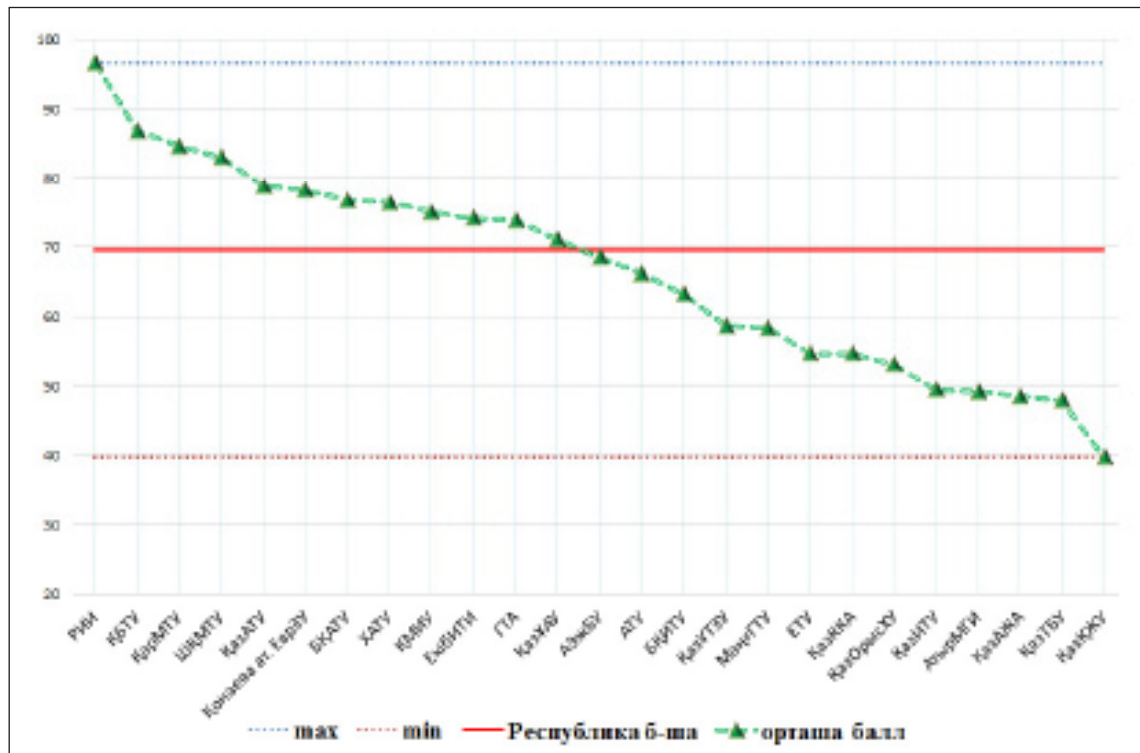
10-сурет – Көпсалалы ЖОО-лардың 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

11-сурет – Гуманитарлы-экономикалық ЖОО-лардың 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

12-сурет – Педагогикалық ЖОО-лардың 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

13-сурет – Техникалық ЖОО-лардың 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі

ОЖСБ нәтижесі ЖОО, мамандық, пәндер бойынша өңделіп, салыстырмалы талдау жасалды. Мысал ретінде «Есеп және аудит» мамандығының ОЖСБ тапсырған пәндері бойынша ұлттық

(ЖОО 1), акционерлік (ЖОО 2) және экономикалық мамандықтарды дайындайтын 2 жекеменшік ЖОО-лардың (ЖОО 3 және ЖОО 4) көрсеткіштерін ұсынуға болады (2-кесте).

2-кесте – «Есеп және аудит» мамандығы бойынша пәндер кескініндегі ОЖСБ нәтижесі

	Экономикалық теория	Макроэкономика	Бухгалтерлік есеп негіздері	Басқару есебі	Орташа балл
ЖОО 1 32 студ.	26,0	23,7	32,3	28,7	110,7
ЖОО 2 68 студ.	16,3	13,9	18,2	15,0	63,4
ЖОО 3 19 студ.	21,5	16,8	30,7	20,3	89,2
ЖОО 4 37 студ.	19,5	15,6	23,6	20,1	78,7

2-кестеден «Есеп және аудит» мамандығы бойынша ұлттық ЖОО-ның студенттері басқа ЖОО-лармен салыстырғанда пәндерді меңгеру деңгейі жоғары екенін байқауға болады. Мысал ретінде алынған 4 ЖОО-ның ішінен ең төменгі нәтиже акционерлік ЖОО-ның еншісінде. Пәндерді қарастыратын болсақ, студенттер ең төменгі нәтижені «Макроэкономика» пәнінен, ал ең жоғары нәтижені «Бухгалтерлік есеп негіздері» пәні бойынша көрсеткен.

ОЖСБ нәтижесі бойынша студенттердің пәндерді меңгеру деңгейіне, оның ішінде пәндердің тақырыптарын меңгеру деңгейіне талдау жүргізуге болады. Мысал ретінде, «Есеп және аудит» мамандығының студенттерінің «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Экономикалық теория» пәндері бойынша тақырыптарды меңгеру деңгейіне талдау жасалды (14-сурет).

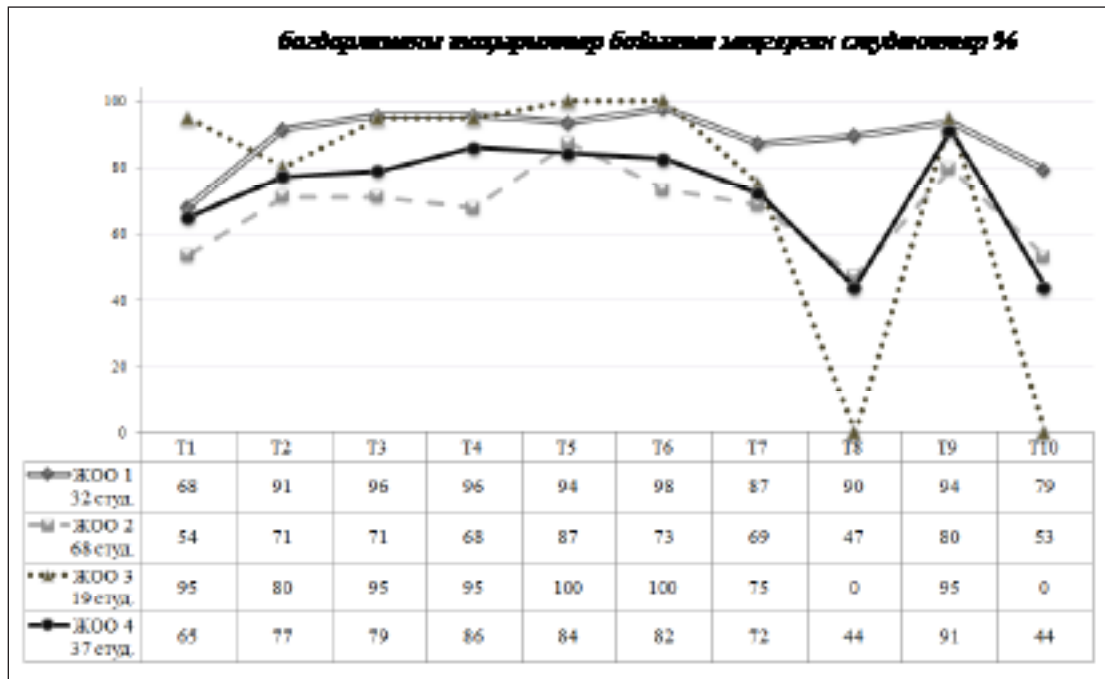
14-суреттегі диаграммадан ЖОО 1-дің студенттері «Бухгалтерлік есеп негіздері» пәні бойынша тақырыптарды жақсы меңгеріп, жоғары нәтиже көрсеткені байқалады. ЖОО 2 мен ЖОО 4-тің студенттері басқа тақырыптарға қарағанда Т1, Т7, Т8, Т10 бойынша тақырыптарды нашар меңгергені байқалатын болса, ал ЖОО 3-тің студенттері Т8, Т10 тақырыптарын мүлдем меңгермеген деп айтуға болады. Мамандық пәндері бойынша тест спецификациясын Ұлттық тестілеу орталығының www.testcenter.kz сайтынан көре аласыздар.

Тағы да мысал ретінде 2015, 2016 ж. ОЖСБ нәтижелерінің негізінде әл-Фараби атындағы

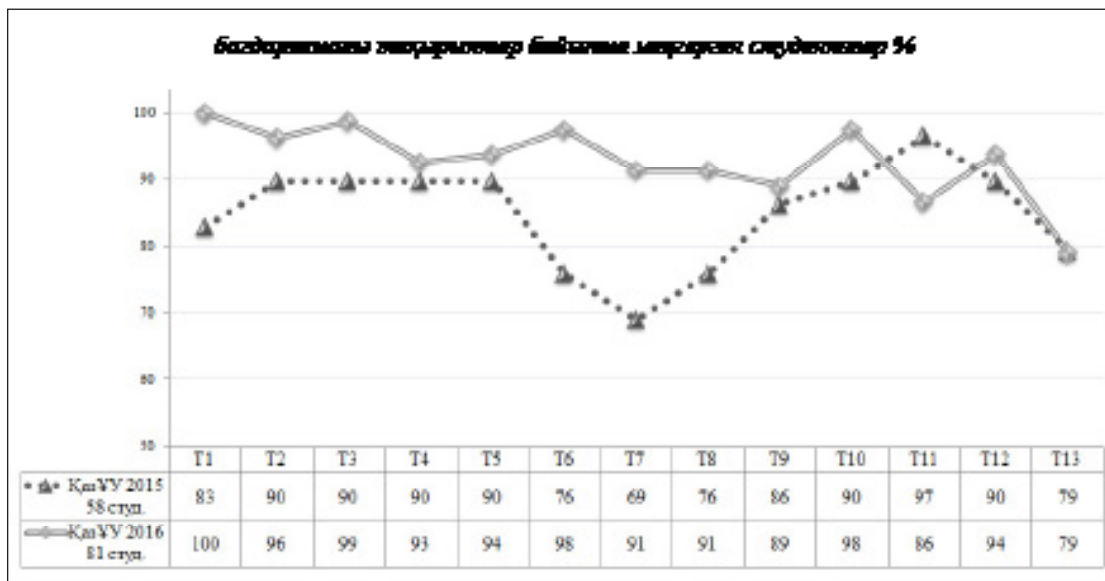
ҚазҰУ-дың «Есеп және аудит» мамандығының студенттерінің «Бухгалтерлік есеп принциптері» пәні бойынша тақырыптарды меңгеру деңгейіне салыстырмалы талдау жасалды. Талдаудан 2015 жылмен салыстырғанда 2016 жылы бұл пәнді меңгеру деңгейінің жоғарылағаны байқалады. Дегенмен, кейбір тақырыптар бойынша 2015, 2016 ж. көрсеткіштері шамалас, ал Т 11 бойынша 2016 жылдың нәтижесі төмен (15-сурет).

Сонымен бірге, мысал ретінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың «Есеп және аудит» мамандығы бойынша «Бухгалтерлік есеп принциптері» пәнін қазақ және орыс бөлімінің студенттерінің тақырыптарды меңгеру деңгейіне салыстырмалы талдау жасалды (16-сурет). Талдаудан 2015 жылмен салыстырғанда 2016 жылы бұл пәнді меңгеру деңгейінің жоғарылағаны байқалады. Дегенмен, кейбір тақырыптар бойынша 2015, 2016 ж. көрсеткіштері шамалас, ал Т 11 тақырыбы бойынша 2016 жылдың көрсеткіші төмен.

16-суреттегі диаграммада 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі бойынша «Бухгалтерлік есеп принциптері» пәнінен қазақ және орыс бөлімдерінің студенттерінің тақырыпты меңгерудегі озық және әлсіз тұстарын көруге болады. Қазақ бөлімінің студенттері Т3, Т4, Т5, Т10, Т11 тақырыптарын орыс бөлімінің студенттеріне қарағанда жақсы меңгерген болса, Т2, Т7, Т8, Т9, Т13 тақырыптары бойынша керісінше төмен нәтиже көрсеткен.

14-сурет– Студенттердің «Бухгалтерлік есеп негіздері» пәні бойынша тақырыптарды меңгеруі

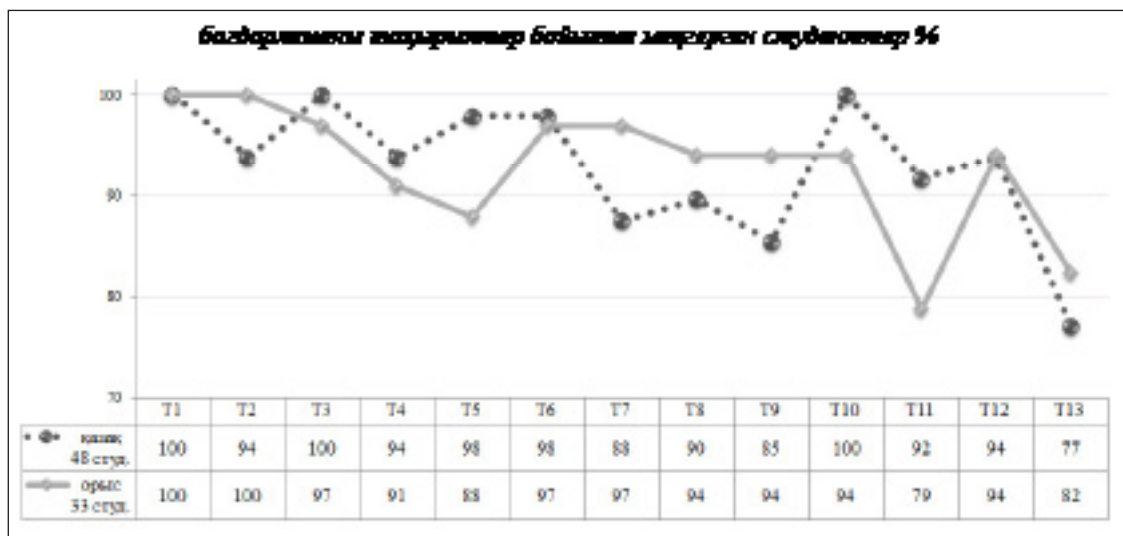
15-сурет – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың «Есеп және аудит» мамандығының студенттерінің «Бухгалтерлік есеп принциптері» пәні бойынша тақырыптарды меңгеру деңгейлері (2015, 2016 ж. ОЖСБ нәтижесі бойынша)

Қорытынды

ОЖСБ нәтижесіне ЖОО-лар арасында, ЖОО-ның мәртебесі, мамандық бағыттары, оқыту нысандары, мамандықтары, пәндер бойынша салыстырмалы талдаулар жасау арқылы білім алушылардың білім деңгейінің озық не-

месе әлсіз тұстарын көруге және оқу процесін ұйымдастыруының қаншалықты тиімді екендігін бағалауға болады.

Қорыта келе, ОЖСБ әр түрлі кесінділер бойынша мемлекеттік мониторинг жүргізуге, соның нәтижесі арқылы еліміздегі ЖОО-лар көрсетіп отырған білім сапасын бағалауға, рейтингті

16-сурет – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың «Есеп және аудит» мамандығының қазақ және орыс бөлімдерінің студенттерінің «Бухгалтерлік есеп принциптері» пәні бойынша тақырыптарды меңгеру деңгейлері (2016 ж. ОЖСБ нәтижесі бойынша)

анықтауға мүмкіндік береді деуге болады. Бұл өз кезегінде ЖОО-ларды сапалы білім беруге ынталандыратындығы сөзсіз. Осы мониторингтің нәтижесі Қазақстан азаматтарына ЖОО-лардың көрсетіп отырған білім сапасына және профессор-оқытушылардың білім беру деңгейіне мән бере отырып, болашақ оқу орнын, мамандығын дұрыс таңдауына жол ашады. Сондықтан жыл сайын

ОЖСБ нәтижесі негізінде ЖОО, мамандықтар арасында мониторинг өткізу білім сапасы деңгейін жоғарылатуда, бәсекелестікті қалыптастыруда өз септігін тигізеді деген ойдамыз.

ОЖСБ нәтижесі бойынша қосымша қандай ақпараттар қажеттігі туралы ой-пікірлеріңізді t.intymakov@testcenter.kz поштасына жазуларыңызға болады.

Әдебиеттер

- 1 Интымаков Т.Ж., Алтыбаева Ш.Б., Баимбетова К.Э., Бимен Л.К. Внешняя оценка учебных достижений в высшем образовании // Журнал «Высшая школа Казахстана», №4/2013 г., стр 9-15.
- 2 Интымаков Т.Ж., Алтыбаева Ш.Б., Скабаева Т.Н., Баимбетова К.Э. Жоғары білім берудегі оқу жетістіктерін сырттай бағалау // ҚазҰУ «Хабаршы» журналы (Педагогикалық ғылымдар сериясы), №1 (41), 2014, 11-21 б.
- 3 Абдиев К.С., Интымаков Т.Ж., Алтыбаева Ш.Б. Внешняя оценка учебных достижений в высшем образовании // Евразийская Ассоциация оценки качества образования (ЕАОКО), Качество образования в Евразии, №3/2015, стр. 35-49.
- 4 Внешнее оценивание в высшем и послевузовском образовании: описание процедур//Информационно-аналитический сборник, К.С. Абдиев, Т.Ж. Интымаков, Ш.Б. Алтыбаева. – Астана, 2016 года.
- 5 Интымаков Т.Ж., Алтыбаева Ш.Б., Баимбетова К.Э., Скабаева Т.Н. Жоғары білімдегі оқу жетістіктерін сырттай бағалау: 2014 жылдың нәтижелері мен көрсеткіштері // Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Хабаршысы журналы (Педагогикалық ғылымдар сериясы), – №2 (45), – 2015, – 77-83 б.

References

- 1 Abdiyev, K., Intymakov, T., Altybayeva, Sh. (2016). External evaluation in higher and postgraduate education: description of procedures. Astana, Kazakhstan: Information-analytical collection.
- 2 Abdiyev, K., Intymakov, T., Altybayeva, Sh. (2015). External evaluation of educational achievements in higher education. Eurasian Association for the Assessment of the Quality of Education (EAAQE), Education Quality in Eurasia
- 3 Intymakov, T., Altybayeva, Sh., Baimbetova, K., Bimen, L. (2013). External evaluation of educational achievements in higher education. Almaty, Kazakhstan: Kazakhstan Higher Education Journal.
- 4 Intymakov, T., Altybayeva, Sh., Skabayeva, T., Baimbetova, K. (2014). External evaluation of educational achievements in higher education. Almaty, Kazakhstan: Kazakh University. KazNU «Khabarshy» Journal (Series of Pedagogical Sciences)
- 5 Intymakov, T., Altybayeva, Sh., Baimbetova, K., Skabayeva, T. (2015). External evaluation of educational achievements in higher education: the results and significatives. Almaty, Kazakhstan: Kazakh University (Series of Pedagogical Sciences).